

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Modus procedendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

moralibus non valet argumentatio ab uno ordine ad alium: secus lædere modicissime in honore per levissimam injuriam mortale esset, quia honor ex se nobilioris ordinis, quam sint omnia bona temporalia. Ad secundum, pronuntio irrationabiliter illum amicum fore avertendum ab amicitia ab levem suspicionem coamici, cum omnes parati esse, in hac valle nostræ fragilitatis debeamus, ad tolerandas huius generis suspensiones, quæ non insurgunt ex odio, nec malum pariunt effectum, quæque non raro ex amore procedunt; de charissimis enim amicis mala subinde suspicamur, quia mala in illis adesse nolumus.

19. Atque ex dictis denique collige, raro lethaliter peccari per temerarium iudicium. Ita Molin. *tr. 4. disp. 1. §. 4. Dicast. lib. 4. tr. 2. d. 12 p. 1. dub. 3. n. 3.* loquentes de xristianis: Quis enim nisi ex gravi illo odio, vel ex magna stultitia, certo iudicat indicis non certis; imò etiam hic stultus culpam mortalem sapientissime vitat; quia regulariter potius errat errore intellectus invincibili, putant illud indicium esse certum, atque sufficiens, quam ex prava voluntate.

CAPUT II.

De Falsitate in Iudiciis publicis.

Solent hic Authores de falsitate solum agere intercurrente in iudiciis verum etiam de cæteris culpis iudicia spectantibus, atque aded ad Iudicem, Reum, Accusatorem, Testem, Notarium. Iisdem ego vestigiis insisto, modo te lector, admoncam, eadem taxat à me breviter esse tractanda, quæ frequentiora sunt, cætera legantur à curioso apud Doctores, quos iam laudabo.

§. I. Index.

DE Iudice nonnulla delibavi in *Libris præcedentibus*. Primò, An reum secundum allegata condemnare valeat, quem privarè scientià Iudex novit innocentem? *sub. lib. 6. cap. 1. §. 4. a. n. 8.* Secundò, An sententiam ferre queat juxta minus probabilem sententiã? *sup. lib. 1. cap. 3. §. 4. & lib. 8. tract. 3. cap. 7. §. 1. n. 13.* Tertiò, An ex levibus indicis condemnare valeat reum? paulò ante, *cap. 1. num. 14.* Quartò, An pretium accipere possit Iudex pro sententiã iusta, vel iniusta? *sup. lib. 7. cap. 5. num. 13. & 14.* Quintò, quo modo se gerere debeat in malefactoribus puniendis? *sup. lib. 6. cap. 1. §. 4. præsertim à n. 5.* Nunc tria, quæ præ cæteris scitu sunt necessaria, de eodem Iudice proponam. Primum erit de modo procedendi ejusdem; Secundum de muneribus ab ipso non accipiendis; Tertiò, de muneribus ipsi non dandis.

Modus procedendi.

2. Quidnam requiritur, ut Iudex juridicè procedat? Respondeo, duplici modo eos posse procedere. Vel per viam Inquisitionis. Vel ad instantiam partis per viam accusationis. Lege Sanch. Lessi. de Lug. *max. citandos*, & *Dicast. lib. 2. de iust. tract. 1. d. 5. dub. 3.*

3. Si procedat hoc secundo modo, requiritur semiplena probatio; ut Iudex possit reum interrogare, & torturæ subijcere. Secus tenetur de damno, & confessio à reo facta non esset valida. Semiplena autem probatio est, cum adest unus Testis omni exceptione maior, deponens se vidisse: Vel si adsunt vehementia quædam iudicia, &c.

4. Si procedat primo modo Inquisitio, vel est generalis, vel specialis, vel mixta. Generalis est, quando inquiritur in genere, an subditi servent leges, &c. Specialis, quando inquiritur in particulari, An Paulus verbi gratiã, homicidium commiserit. Mixta, quando inquiritur de persona determinata verbi gratiã, de Paulo, non tamen de determinato delicto, vel con-

tra quando de delicto determinato, v.g. homicidio, vel patratò, sed non de persona determinata.

Dico igitur primò, ad generalem inquisitionem Iudice instituendam non requiri, ut præcedat inquisitio mixta, sed tunc interrogari non debent passim occulta crimina perpetrarunt, etiam si sub Juramento, vel excommunicatione illis præcipiatur, ut quod loquuntur, proferant, possunt enim ac debent per acquiescentiam dicere se scire.

Dico secundò, ad specialem requiri, ut præcedat infamia Authoris, vel ut rumor de eo spatius in maiorem partem viciniarum, vel aliud æquivalentium tem est ad inquirendum, nam deinde ad interrogandum, vel subiciendum torturæ requiritur semiplena probatio, ut dictum est.

Dico tertio, quoad mixtam legendum esse Lessi. *cap. 29. num. 109.* sicut etiam esse legendos Sanch. *confe. 2. de Lugo t. 2. de iust. d. 37. à sect. 6.* alibi quædam citatos, quoad alia huc pertinentia: nobis enim hæc pinguè calamo innuisse, ad dandam Tyscobus cognitionem terminantur.

Munera à Iudice non acceptanda.

5. Non est Termo de iusto stipendio ipsi conferendo, sive ex lege, sive ex consuetudine, sive ubi illud adsunt, ex pacto; Neque de pretio, quod sit fortè pro eo, ad quod ex iustitia non tenebatur: Vel si nec ad longum tempus vigilaverit, quod causam capere. Si longum iter susceperit, &c. Nec de muneribus datis ab aliis à litigantibus, vel datis à consanguineis, amicis, &c. ex aliis titulis: hæc enim sive stipendia, dona ex nullo capite iniusta supponuntur. Lege *Dicast. lib. 2. de iust. tract. 2. disp. 6. dub. 4. num. 64.* Nec illa questione; An pro liberandis reis liceat Iudici pecuniam accipere, ea enim huc non pertinet, & de illa poterit legi Diana, *part. 7. nat. 6. res. 1.* de illa alia, an Index possit pecuniam accipere eligenda sententiã probabili, de hac enim breviter sufficenter dixi *lib. 8. tract. 3. c. 7. §. 3. n. 13.*

Sermo igitur est de iis muneribus, quæ ad movendum Iudicem solent à partibus dari. Et quidem Pro Navarr. *lib. 3. cap. 3. num. 22.* atque aliqui ex Sociis apud Dicast. *max. citandum* putant, posse Iudicem accipere munera à partibus, ut ab amicis, vel pedibus dignis donata, sed non ad movendum animum, sed tamen non placet Dicast. *lib. 2. de iust. tract. 2. d. 6. dub. 1. num. 80.* quia sic ferneritur, inquit, via ad omnia munera accipienda. Nam propterea nos absolute hic prohibemus, quod quodamodi munera sint illicita, & relicita. Esse communiter à Rep. proscribenda certum est, quod ex Eccles. 20. *Xenia, & dona excæcant oculos hominum.* nihilominus ad trutinam Theologicam, si id expeditur, ita distinguendum est.

6. Præscindendo à Juramento, quod alicubi emittitur de non admittendis muneribus, quod omnino observandum, & præscindendo à legibus positivis, & quibus postea; Vel munera ita accipiuntur à Iudice, ut ab illis nec moveatur ab iniustitiã, nec periculum grave, & proximum sit, ut ad eandem afficiatur, & iure naturæ, nec illicita, nec restitutioni sunt obnoxia huius generis regulariter sunt munuscula ex officio, vel ex rebus parvi momenti. Ratio est, quia tunc non adest caput, nec ullius culpæ, nec ullius periculi ad illam, & tunc Dico primò, illicite accipiuntur munera, si accipiuntur quocunque fine à parte dentur, & Iudex ad iniustitiã afficiatur, vel ut proximum periculum ad illam, & tunc Dico secundò, esse obligationem restitutionis aut causam expeditam. Dico tertio, non esse restitutionis obligationem finitã causã. Lege Molin. *tr. 1. d. 2. disp. 8. Lessi. lib. 2. cap. 1. 4. dub. 9. Valq. tom. 2. in part. 2. d. 1. 64. & lib. 18. de donat. q. ult. de Lugo max. citandus* *scilicet. 1. n. 14.* ubi solvuntur aliqui textus in contrarium. Ratio primò dicti est quia, qui amat periculum tam proximum, peribit.